

Rituálpedagógia

A rituális kompetencia fejlesztésének lehetőségei a 4-12 éves gyerekek körében
40 ÓRÁS PEDAGÓGUS-TOVÁBBKÉPZÉSI PROGRAM

Kinek ajánljuk?

- ✓ drámapedagógusoknak, színházpedagógusoknak,
- ✓ óvodapedagógusoknak, tanítóknak,
- ✓ tanároknak,
- ✓ gyógypedagógusoknak,
- ✓ pedagógiai asszisztenseknek,
- ✓ művészeti, ill. színházi szakoktatóknak

A TANFOLYAMRÓL:

A 40 órás továbbképzés célja, hogy a Rituálpedagógia – jelen esetben gyerekek számára kialakított személyiségfejlesztő nevelési forma - módszertanának elméleti és gyakorlati jellegű elsajátításával minden résztvevő pedagógus ismerjen meg egy új, sztereotípiáktól és rögzített szabályoktól független alternatív művészi kifejezést, amely a magas kultúra, a gyermekirodalom, a magyar néphagyomány és népi kultúra ill. szimbólumvilág gyökereiből táplálkozik, ezáltal a résztvevők érzelmi-értelmi-szociális kompetenciájának folyamatos megújítására törekszik. A képzés az óvodai-iskolai nevelés területén dolgozó pedagógusok számára olyan eszköztár elsajátítását kínálja, amellyel a nevelő hatékonyan képes rituális technikák (finom- és dinamikus mozgások, hangok, énekek, kombinatív és improvizatív játékformák) segítségével a gyermek szimbolikus érzékenységének és testhasználatának fejlesztésére, meghaladva a sematikus ábrázolásmódot és játékstílust. A továbbképzés olyan művészeti nevelési forma kompetenciáját hivatott kialakítani, amely a gyermek cselekvésközpontú és élményszintű bevonására törekszik. Alkalmazott módszertanának megfelelően a szimbolikus és rituális érzékelés új sajátosságokkal egészíti ki a világlátást, a kommunikációt és a társas emberi kapcsolatok alakításának rendszerét, mely megfelelően adaptálható az óvodás-iskolás környezetbe. Így a résztvevő pedagógusok alkalmazni tudják a megszerzett tapasztalatokat az óvodai-iskolai nevelésben, hogy a gyermekek rituális kompetenciája folyamatosan fejlődjön, és emberhez méltó, emberi fejlődést testi-lelki egységben biztosító élethez járuljon hozzá. A továbbképzés arányosan tartalmaz elméleti oktatást és gyakorlati csoportmunkát: célja a szimbolikus és rituális érzékenység művészeti (színház- és drámapedagógiai), pszichológiai, pedagógiai értelmezése, a rituális (fizikai-vokális) technikák bemutatása, a rituálpedagógiai foglalkozások megtervezésének és levezetésének módszertani megismertetése és művészeti nevelésben való elhelyezése, továbbá a pedagógusok művészi szemléletének formálása. Ezáltal a képzés egy alternatív színház- és drámapedagógiai módszer szerint a művészetpedagógia oktatás-nevelési kultúráját kívánja fejleszteni.

A KÉPZÉS LÉNYEGE: az archaikus rituális formák (mozdulatok, mozgáselemek, komplex mozgásformák, hangok, egyéni, páros és csoportos játékok) megtapasztalásával a résztvevők rituális érzékenységének és kompetenciájának kialakítása, amely az emberi személy archetípusos fejlődési sajátosságait veszi figyelembe. Ezáltal lesz a célcsoport képes az egyetemes emberi értékek interiorizálására, mint pl. az élet tisztelete, egymás elfogadása, interperszonális kapcsolatok, alázat, kreatív és alkotó életszemlélet, stb. A rituálpedagógia előadásainak, játékainak és gyakorlatainak közösségi szellemében és a rituális színházi technikák segítségével legyen képes minden résztvevő saját testének és hangjának hiteles használatára, valamint a testével és hangjával egy különlegesen eredeti, őszinte kommunikációra. A színházi előadások rítusértékű hatóereje által legyen képes minden résztvevő önmaga transzcendens érzékelésére, valamint emberi kapcsolatainak formálására, amely hozzásegíti őt harmonikus énjének felfedezéséhez is. A rituálpedagógia módszertanának elméleti elsajátítása, valamint gyakorlatának koncentrációs és élménygazdag játéka, gyakorlatai és színésztréningjei segítenek abban, hogy a megszerzett tapasztalatok a pedagógiai munka során

alkalmazhatók legyenek 4-12 éves korosztály számára, ill. a rituálpedagógiát drámapedagógiai foglalkozásokon vagy kötelező testnevelés órák keretében tanítani lehessen.

ZÁRÓFELADAT: színpadi előadás, amely egyetlen rövid akcióban valósul meg, és magába foglalja az organikus és hiteles mozgás és hang alternatív kifejezésének formáját. Része a folyamatos, improvizációra képes mozgás, szövegmondás, ének, szimbólumhasználat, minimalista eszközhasználat. Az értékelés szempontjai: kreatív és alkotóképes gondolkodásmód, alternatív kifejezés lehetőségei a rituálpedagógia eszközeivel, szimbolikus kifejezés a test és a hang organikus felszabadítására és felhasználására, a rituálpedagógia módszereinek és tevékenységeinek alkalmazása, gyakorlati megvalósíthatóságuk, a rituális színházi technikák és az oktatási-nevelési cél harmóniája, eredményes ismeretátadás és kompetenciafejlesztés.

A TANÚSÍTVÁNY KIADÁSÁNAK FELTÉTELEI:

- ✓ a továbbképzésen való részvétel,
- ✓ írásbeli feladat: kb. 8 oldalas házi dolgozat elkészítése a megadott témában (legkésőbb a képzés befejezésétől számított 2 héten belül);
- ✓ résztvevői demonstráció: a gyakorlatokba történő aktív bekapcsolódás, és a záró színházi akcióban (team-munka) való részvétel, melynek időtartama maximum 15 perc.

A jelentkezéshez megelőző dráma- vagy művészeti pedagógiai szakmai gyakorlat NEM szükséges!

A TANFOLYAM FŐ TÉMÁI:

Elmélet:

- ✓ a Rituálpedagógia mint módszer alapvető jegyeinek ismertetése;
- ✓ színháztörténeti alapismeretek, különös tekintettel a 21. század európai „rituális” színházi modelljeire
- ✓ a természetes és művészi Mozgás és Hang pedagógiai jelentőségének vizsgálata;
- ✓ a rítus, szimulakrum, utalás és a szimbólum fogalmainak tisztázása a pedagógiában;
- ✓ a Mesék és Mítoszok jelentősége a személyiségfejlődésben; dramatikus-rituális feldolgozásuk lehetőségei

Gyakorlat:

- ✓ fizikai gyakorlatok: bemelegítés, ritmikus járás- és futásformák, izmok és gerinc nyújtásának gyakorlatai, lábgyakorlatok, ugrásformák, pantomimgyakorlatok;
- ✓ vokális gyakorlatok: légző-gyakorlatok, hangerő, rezonátorok használata, hangbeállítás, intonációs gyakorlatok, hangképzés, éneklés, dikció;
- ✓ plasztikus gyakorlatok: összetett mozgásformák, improvizáció az egyes testrészekkel, majd az egész testtel, kompozíciós gyakorlatok;
- ✓ óravezetés és előadás-készítés módszertana; a rituálpedagógiai 'performanszok' eltérő elemei a hagyományos gyermekszínháztól (gyakorlatok, tréningek, próbák, előadások szerkezete, szöveganyaga, felépítése)

A KURZUSVEZETŐRŐL:

Pesti Gáborné PUNK MÁRIA, a Parastudio - Paraliturgikus és Rituálpedagógiai Egyesület elnökhelyettese és projektvezetője. 2007-ben a Kecskeméti Tanítóképző Főiskola óvodapedagógia szakán 4 féléves dráma- és színházpedagógia specializációval diplomázott, majd 2010-ben elvégezte az Apor Vilmos Katolikus Főiskola drámapedagógia szakát. Kutatási területe a főiskola alatt Jerzy Grotowski XX. sz.-i neves színházi rendező és teoretikus színházi antropológiája és pedagógiája volt; Grotowski és Sztanyiszlavszkij színházi módszertanának összehasonlító elemzéséről írt szakdolgozata átdolgozva és kibővítve könyvben is megjelent 2009-ben, az UNESCO Grotowski-évében, az Alapvetés c. tanulmánykötetben. Szegeden a Parastudio színházi műhelyeinek egyik projektvezetője; színjátszó és rendező. Dolgozott együtt Wrocławban Przemysław Błaszczakkal és Ewa Pasikowskával, a Grotowski Institute keretei közt működő Teatr ZAR színészeivel,

valamint Rena Mireckával, a *Laboratórium Színház* egykori színészeivel, színészpédagógusával, trénerével és nemzetközi hírű alkotóművészeivel, és a *Laboratórium Színház* másik kiváló nemzetközi hírű alkotóművészeinek, Zygmunt Moliknak az asszisztensével, Jorge Parentével. Részt vett Párizsban az *ESCAPADE Liberté Mobilité* által szervezett szakmai konferencia keretében a Sabine D'Halluinn és Nicolas Mège (*La Compagnie Les Toupies*) által vezetett színésztréningen, valamint az olaszországi Modenában Mario Biagininek, a *Workcenter of Jerzy Grotowski and Thomas Richards* korábbi művészeti vezetőjének a workshopján.

Amatőr színjátékos munkát 2001 óta folytat, mint színész és rendező; ezzel párhuzamosan kísérleti színjátékos gyerekcsoportokat 2010 óta vezet Kisteleken. Rituális módszertanát átvette a békéscsabai Savio Szent Domonkos Katolikus Általános Iskola is, drámaszakkör keretében. 2014-től Rituálpedagógiáját a szegedi Gál Ferenc Főiskolán is tanította. Az ország számos részén fellépett fesztiválokon; utcaszínházi előadással a Nők Elleni Erőszak Világnapján, az Ars Sacra Fesztivál, a szegedi Thealter International keretében, és többek között Kapolcson, a Művészetek Völgyében is különféle rituális performanszok alkotójaként. Alternatív, de az ősi törzsi rítusok, a görög színház és a középkori misztériumjátékok hagyományait követő rituális mozgásközpontú drámapedagógiai módszerét óvodás és kisiskolás gyermekek életkori sajátosságainak figyelembe vételével dolgozta ki, Jerzy Grotowski színészpédagógiájára, ill. színházi tréningjeire építve.

A témában megjelent könyvei:

PUNK MÁRIA: *Rituális technikák a színházpedagógiában – Bevezetés a rituálpedagógiába*, Szeged, Bába Kiadó 2012. 230 o.

PUNK MÁRIA: *A rituális kompetencia – Tanulmányok, játékok és gyakorlatok a rituálpedagógia módszertanához*, Budapest, Szent Gellért Kiadó 2016; 408 o.

PUNK MÁRIA: *Testábécé a rituálpedagógiában*, Budapest, Károli Gáspár Református Egyetem - L'Harmattan Kiadó, 2022. 108 o.